

Finansutskottet

Statsrådets redogörelse om korrigerings av det alltför stora underskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse om korrigerings av det alltför stora underskottet (SRR 5/2026 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- finansråd Marketta Henriksson, finansministeriet
- ordförande, professor Niku Määttänen, rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken
- rådgivare Jarkko Kivistö, Finlands Bank
- överdirektör Tuulia Hakola-Uusitalo, Statens ekonomiska forskningscentral
- chefsekonomist Jenni Pääkkönen, Näringslivets forskningsinstitut ETLA
- forskningshandledare Ilkka Kiema, Forskning om arbete och ekonomi LABORE
- professor Roope Uusitalo.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- UTAK - Uuden talousajattelun keskus
- Finlands näringsliv rf
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- politics doktor Vesa Vihriälä.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Bakgrund

Europeiska unionens råd beslutade den 20 januari 2026 att det finns ett alltför stort underskott i Finland i enlighet med artikel 126.6 i EUF-fördraget. Rådet gav samtidigt en rekommendation om att åtgärda situationen i enlighet med artikel 126.7 i EUF-fördraget (nedan EDP-rekommendationen). Den korrigerande nettoutgiftsbana som ingår i rekommendationen gäller åren 2026–2028.

I enlighet med 6 § 3 mom. i lagen om skötseln av de offentliga finanserna (1440/2025, nedan den finanspolitiska lagen) ska statsrådet vidta åtgärder i enlighet med de EDP-rekommendationer

Betänkande FiUB 16/2026 rd

som getts Finland eller åtgärder med motsvarande konsekvenser för de offentliga finanserna inom den tid som anges i rekommendationerna samt lämna en redogörelse om detta till riksdagen. Redogörelsen ska innehålla en utredning om de lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder som behövs. Regeringen lämnade den aktuella redogörelsen till riksdagen den 21 maj 2026 i enlighet med bestämmelsen i 6 § om den så kallade andra fasen av korrigeringsmekanismen.

Läget i de offentliga finanserna utan nya korrigerande åtgärder

Enligt finansministeriets prognos våren 2026¹ minskade underskottet i de offentliga finanserna till 3,4 procent i förhållande till bruttonationalprodukten 2025. Underskottet beräknas öka till 4,6 procent 2026 och ligga kvar på cirka 4,5 procent i förhållande till bruttonationalprodukten 2027—2030. Den offentliga skulden väntas fortsatt öka i förhållande till bruttonationalprodukten, och den offentliga skuldnivån väntas stiga till nästan 100 procent i slutet av 2030.

Redogörelsen bygger enligt utskottet på en realistisk uppfattning av ekonomin. Utskottet har behandlat den ekonomiska utvecklingen och regeringens finanspolitiska åtgärder för 2027–2030 i sitt betänkande om planen för de offentliga finanserna (FiUB 14/2026 rd — SRR 3/2026 rd) och konstaterar att underskottet i de offentliga finanserna skulle vara större än vad som beskrivs ovan utan de anpassningsåtgärder som vidtagits under valperioden.

Den korrigerande nettoutgiftsbanan för Finland

Enligt rådets EDP-rekommendation till Finland får den årliga ökningen av nettoutgifterna inte överstiga 1,3 procent 2026, 1,5 procent 2027 och 1,8 procent 2028, varvid underskottet återigen också ska understiga referensvärdet på 3 procent.

Vid bedömningen av efterlevnaden av EDP-rekommendationen beaktas den nationella försvarsundantagsklausulen, som har aktiverats för 2025–2028. Klausulen gör det möjligt att avvika från nettoutgiftsbanan med högst 1,5 procent i förhållande till bruttonationalprodukten jämfört med 2021. Jämfört med referensåret beräknas försvarsutgifterna öka med 1,5 procent 2026, 1,6 procent 2027 och 1,7 procent 2028.

Principer för uppföljning av den korrigerande nettoutgiftsbanan

De faktiska avvikelserna från den korrigerande nettoutgiftsbanan följs upp med hjälp av ett kontrollkonto och ett utvidgat korrigerande kontrollkonto som beaktar försvarsutgifterna. Överskridningar av nettoutgiftsbanan, med andra ord en snabbare ökning av nettoutgifterna än tillåtet, bokförs på kontrollkontot som positiva och underskridanden som negativa saldon.

Om den korrigerande nettoutgiftsbanan följs ska medlemsstaten anses ha vidtagit effektiva åtgärder oberoende av bland annat underskottsutvecklingen. Om kommissionen bedömer att man har iakttagit den korrigerande nettoutgiftsbanan förklaras förfarandet vilande och uppföljningen fortsätter halvårsvis tills det alltför stora underskottet har korrigerats.

¹ Ekonomisk översikt, våren 2026. Finansministeriets publikationer 2026:14.

Betänkande FiUB 16/2026 rd

Om medlemsstaten avviker från den korrigerande nettoutgiftsbanan gör kommissionen en samlad bedömning, utifrån vilken kommissionen och rådet kan fatta beslut om att medlemstaten inte har vidtagit effektiva åtgärder. Detta kan leda till att förfarandet går vidare ända till böter. Enligt utredning till utskottet får den årliga avvikelsen inte överstiga 0,3 procentenheter och den kumulativa avvikelsen får inte överskrida 0,6 procentenheter. Ett överskridande leder dock inte automatiskt till att förfarandet vid alltför stora underskott framskrider, eftersom man vid granskningen kan beakta eventuella relevanta faktorer som förmildrar situationen efter fastställandet av den korrigerande nettoutgiftsbanan.

Utskottet hänvisar till sitt betänkande om den finanspolitiska lagen (FiUB 26/2025 rd — RP 167/2025 rd) och konstaterar att med nettoutgifter avses offentliga utgifter efter avdrag för ränteutgifter, utgifter som föranleds av EU-program, konjunkturrelaterade utgifter för arbetslöshetsförmåner samt åtgärder av engångsnatur och temporära åtgärder. I nettoutgifterna beaktas också diskretionära åtgärder på inkomstsidan så att skatthöjningar ger mera spelrum för utgiftsökningar inom ramen för nettoutgiftsbanan, medan skattelättnader minskar spelrummet.

Utskottet konstaterar att beräkningen av nettoutgifterna baserar sig på effekterna av beslut om den offentliga sektorns permanenta utgifter och inkomster i enlighet med nationalräkenskaperna. Nettoutgifterna bortser därför i princip från effekterna av den ekonomiska konjunkturen och de dynamiska effekterna av åtgärderna.

I finansministeriets tilläggsutredning till utskottet förklaras definitionen av nettoutgifter (inkl. definitionen av åtgärder av engångsnatur) i detalj. Till exempel beaktas inte försäljning av statlig mark- eller fastighetsegendom som en bestående förändring, eftersom den offentliga förvaltningen kan sälja en viss fysisk tillgång endast en gång. Det rör sig då om en enstaka budgeteffekt som inte kan upprepas.

Iakttagande av den korrigerande nettoutgiftsbanan

Den korrigerande nettoutgiftsbana som fastställts för Finland baserar sig på kommissionens höstprognos 2025, där ökningen av nettoutgifterna 2025 var 1,2 procent. Enligt finansministeriets vårprognos 2026 sjönk nettoutgifterna för 2025 dock med 0,6 procent, vilket särskilt påverkades av att jaktplansanskaffningarna bokfördes först 2026. Utifrån utfallsuppgifterna för 2025 bokförs således en avvikelse i förhållande till prognosen på kontrollkontot och avvikelsen beaktas vid granskningen av iakttagandet av den korrigerande nettoutgiftsbanan 2026–2028. Nettoutgifterna väntas öka med 4,6 procent 2026, med 3,3 procent 2027 och med 3,2 procent 2028.

Enligt finansministeriet följer Finland den korrigerande nettoutgiftsbanan 2026 med beaktande av minskningen av nettoutgifterna 2025 och försvarsundantagsklausulen. Då är den kumulerade avvikelsen på det utvidgade korrigerande kontrollkontot -0,7 procent i förhållande till bruttonationalprodukten.

Däremot avviker man med 0,2 procent från den korrigerande nettoutgiftsbanan 2027 med beaktande av försvarsundantagsklausulen. Den kumulerade avvikelsen 2028 blir redan helt klart 0,9 procent. Om avvikelserna 2027 och 2028 realiserats finns det risk för att Finland inte anses ha vidtagit effektiva åtgärder för att korrigera det alltför stora underskottet. Ministeriet uppger att om

Betänkande FiUB 16/2026 rd

en avvikelse fastställs ska emellertid det förändrade ekonomiska läget till följd av krisen i Mellanöstern och inflationen som stiger högre än vad tidigare uppskattats beaktas i utfallsuppgifterna när helheten bedöms.

Statsrådet instämmer i finansministeriets bedömning och fäster också uppmärksamhet vid de kompensande anpassningsåtgärder som ingår i planen för de offentliga finanserna 2027–2030. Statsrådet bevakar läget och bedömer behovet av att vidta åtgärder på hösten 2026.

Rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken konstaterar i sitt yttrande till utskottet att de åtgärder som hittills beslutats inte verkar vara tillräckliga efter 2026. Rådet lyfter dock fram den ovisshet som den globala krisen och krisen i Mellanöstern orsakar och den högre inflationen än väntat som i sig motiverade aspekter, men konstaterar att det är osäkert vilken betydelse de kommer att tillmätas i kommissionens samlade bedömning.

Effektiva åtgärder för att följa den korrigerande nettoutgiftsbanan

Finlands redogörelse för de åtgärder som genomförts utifrån rådets rekommendation lämnades till EU den 30 april 2026 som en del av den årliga lägesrapporten som gäller den medelfristiga planen². Enligt kommissionens bedömning i vårpaketet³ av den 3 juni 2026 har Finland vidtagit effektiva åtgärder, och kommissionen föreslår därför att förfarandet vid alltför stora underskott vilandeförklaras. Nästa rapportering kommer att ske i den preliminära budgetplanen hösten 2026.

Utskottet konstaterar att regeringens åtgärder enligt bedömningarna från kommissionen, finansministeriet och rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken har varit tillräckliga för 2026. De åtgärder som hittills har planerats för att stärka de offentliga finanserna är dock inte tillräckliga för att följa den korrigerande nettoutgiftsbanan under 2027–2028.

Dessutom inverkar undantagsklausulen för försvaret i hög grad på iakttagandet av den korrigerande nettoutgiftsbanan. Av detta följer att underskottet i Finlands offentliga finanser förblir över 3 procent i förhållande till bruttonationalprodukten 2028, även om den korrigerande nettoutgiftsbanan iakttas.

Enligt redogörelsen är det möjligt att få tilläggstid för att korrigera det alltför stora underskottet om den korrigerande nettoutgiftsbanan har iakttagits. Detta förutsätter 2028 också att eventuella kumulativa avvikelser korrigeras, vilket enligt finansministeriet innebär en anpassning på cirka 2,7 miljarder euro 2028. Ministeriet bedömer att det sannolikt behövs ytterligare två år innan underskottet varaktigt underskrider 3 procent. EDP-förfarandet slopas då först våren 2031.

Utskottet påpekar (såsom FiUB 14/2026 rd — SRR 3/2026 rd) att ökningen av försvarsutgifterna är permanent och att man därför måste finna lösningar för finansieringen av dem över valperioderna.

2 Finlands lägesrapport 2026. Finansministeriets publikationer 2026:16.

3 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska centralbanken, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, regionkommittén och Europeiska investeringsbanken; Europeiska planeringssterminen 2026; Vårpaketet, COM (2026) 200 final.

Betänkande FiUB 16/2026 rd

Redogörelsen hänvisar till planen för de offentliga finanserna 2027–2030, där regeringens finanspolitik presenteras sammantaget. I sitt betänkande FiUB 14/2026 rd — SRR 3/2026 rd går finansutskottet bland annat in på regeringens åtgärds paket på 10 miljarder euro för att stärka de offentliga finanserna. I paketet ingår också strukturpolitiska sysselsättningsfrämjande åtgärder som på längre sikt beräknas stärka de offentliga finanserna strukturellt med cirka 2,5 miljarder euro. Det svaga konjunkturläget fördröjer dock den stärkande effekten, som till viss del kommer att infalla efter innevarande regeringsperiod. Vid sidan av åtgärds paketet med anpassningar har regeringen också dragit upp riktlinjer för satsningar på att stödja tillväxten och sett till att försvarsförmågan upprätthålls och utvecklas med beaktande av förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön.

Utskottet konstaterar att omfattningen av regeringens diskretionära åtgärder kan granskas på olika sätt och med olika specificeringar. När man granskar åtgärdernas inverkan på de nettoutgifter som bevakas i EDP-förfarandet är det viktigt att notera att inte alla åtgärder för att stärka de offentliga finanserna och stödja tillväxten kommer att visa sig på kort sikt som positiva effekter på utvecklingen av nettoutgifterna. Hit hör till exempel de strukturella sysselsättningsåtgärderna. Dessutom syns de kortsiktiga kostnaderna för de fastställda tillväxtåtgärderna och de effekter som försvagar skatteutfallet som utgifter i nettoutgiftsberäkningen, medan nyttan av dem syns först i framtiden.

Utskottet anser att regeringen i ett svårt ekonomiskt läge har visat engagemang för att trygga hållbarheten i de offentliga finanserna genom att målmedvetet dra upp riktlinjer för anpassnings- och tillväxtåtgärder. Detta är viktigt också med tanke på Finlands kreditbetyg, hanteringen av ränteutgifter och investeringsklimatet.

Sakkunniga har delvis kritiserat att regeringens åtgärder som höjer nettoutgiftsnivån inte tydligt har lyfts fram i redogörelsen. Många sakkunniga fäste uppmärksamhet vid att skattebortfallet till följd av samfundsskattelättnaden 2027 omedelbart syns i nettoutgiftsberäkningen, men fördelarna med de dynamiska effekterna fås först på längre sikt. Det framfördes att den ytterligare anpassning som behövs för 2027 (cirka 600 miljoner euro, dvs. cirka 0,2 procent i förhållande till bruttonationalprodukten) är mindre än den statiska effekten av skattelättnaden (över 800 miljoner euro). Dessutom lyftes det fram att nettoutgifterna i Finland automatiskt ökar årligen utan diskretionära åtgärder, eftersom en stor del av utgifterna är knutna till index (t.ex. social trygghet inklusive pensioner). De hälsovårds-, omsorgs- och pensionsutgifter som beror på att befolkningen åldras innebär också ett automatiskt utgiftstryck. Anpassningsbehoven ansågs vara av sådan omfattning att inga åtgärder kategoriskt bör uteslutas på förhand från alternativen till anpassningsåtgärder.

Utskottet instämmer i den slutsats som rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken stannar för i sitt yttrande, nämligen att regeringens åtgärder är ett steg i rätt riktning men inte räcker till för att garantera att korrigeringsbanan enligt EDP-förfarandet iakttas efter 2026. Det här är en stor utmaning för såväl den nuvarande regeringen som nästa regering, menar utskottet. Det är dock nödvändigt att balansera de offentliga finanserna och samtidigt måste man beakta att förutsättningarna för ekonomisk tillväxt inte ska försämrast.

Betänkande FiUB 16/2026 rd

Som tidigare påpekats kommer kommissionen, om ökningen av nettoutgifterna avviker från den korrigerande nettoutgiftsbanan, att göra en samlad bedömning som tar hänsyn till avvikelens storlek och de förmildrande och försvårande faktorerna av betydelse. Kommissionen ska också ta behörig och uttrycklig hänsyn till andra faktorer som medlemsstaten anser vara relevanta för en övergripande bedömning av efterlevnaden av underskotts- och skuldkriteriet. Utskottet konstaterar att det är svårt att på förhand veta hur kommissionen slutligen kommer att se på de här faktorerna för Finlands del. Situationen kan också påverkas av nya initiativ från kommissionen om ändring av EU:s finanspolitiska regler.

Avslutningsvis

De strukturella utmaningarna i Finlands offentliga finanser är ett problem som uppstått på längre sikt. Att korrigera dem och ta sig ut ur EDP-förfarandet kräver arbete över flera valperioder. Utskottet betonar vikten av den parlamentariska finanspolitiska överenskommelsen och den rådande gemensamma lägesbilden och visionen. Stärkandet av de offentliga finanserna måste fortsätta i enlighet med de mål för det strukturella saldoto som den parlamentariska finanspolitiska arbetsgruppen har berett.

Utskottet ser det som nödvändigt att också den nuvarande regeringen noga bevakar läget och med beaktande av konjunkturläget bedömer behovet och möjligheten att vidta nya korrigerande åtgärder hösten 2026.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av redogörelse SRR 5/2026 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av redogörelsen.

Betänkande FiUB 16/2026 rd

Helsingfors 12.6.2026

I den avgörande behandlingen deltog

vice ordförande Saara Hyrkkö gröna
medlem Otto Andersson sv
medlem Markku Eestilä saml
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Janne Heikkinen saml
medlem Timo Heinonen saml
medlem Marko Kilpi saml
medlem Jari Koskela saf
medlem Suna Kymäläinen sd
medlem Aki Lindén sd
medlem Joonas Räsänen sd
medlem Hanna Sarkkinen vänst
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Sami Savio saf
medlem Pia Viitanen sd
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Sanna Antikainen saf
ersättare Hannu Hoskonen cent
ersättare Janne Jukkola saml
ersättare Eeva Kalli cent
ersättare Peter Östman kd.

Sekreterare var

utskottsråd Mari Nuutila
utskottsråd Jonna Berghäll.

Betänkande FiUB 16/2026 rd **Reservation 1**

Reservation 1 /sd

Motivering

Finland har underkastats förfarandet vid alltför stora underskott i ett läge där regeringen har misslyckats med sina främsta mål för finanspolitiken, höjningen av sysselsättningsnivån och stabiliseringen av skuldkvoten. I början av regeringsperioden uppställde regeringen som mål att underskottet i de offentliga finanserna ska tryckas ned till högst en procent i förhållande till bruttonationalprodukten samt att ökningen av skuldkvoten ska brytas före utgången av valperioden. Dessa mål kommer inte att nås.

Enligt finansministeriets vårprognos 2026 ökar underskottet i de offentliga finanserna till 4,6 procent i förhållande till bruttonationalprodukten 2026 och stannar kvar på cirka 4,5 procent 2027–2030. Den offentliga skuldnivån i förhållande till BNP väntas stiga till nästan 100 procent i slutet av 2030. Det visar att regeringens finanspolitik som helhet inte har lyckats styra in de offentliga finanserna i en hållbar riktning.

Vi anser att det är nödvändigt att stärka de offentliga finanserna. Det finns inget alternativ till anpassning när skuldsättningen fortsätter och ränteutgifterna ökar. Det är just därför som finanspolitiken måste vara konsekvent, rättvis och verkligen konsolidera de offentliga finanserna. Regeringens linje uppfyller inte detta krav.

Ett av de största problem i regeringens finanspolitik är dess motstridighet. Regeringen har gjort omfattande nedskärningar som drabbat låginkomsttagare, arbetslösa, studerande, barnfamiljer, social- och hälsovårdsorganisationer och utbildning. Samtidigt fattar regeringen beslut som permanent försvagar de offentliga finanserna och försvårar för Finland att hålla jämna steg med EU:s korrigerande nettoutgiftsbana.

Särskilt problematiskt är regeringens beslut att sänka samfundsskattesatsen från och med 2027. Sänkningen försvagar statistiskt de offentliga finanserna med över 800 miljoner euro per år. Sakkunniga har framfört att det uppskattade behovet av ytterligare anpassning för 2027 är cirka 600 miljoner euro, dvs. mindre än den statiska kostnaden för sänkningen av samfundsskatten. Således skapar regeringen genom sina egna skattepolitiska beslut en avvikelse från den korrigerande nettoutgiftsbanan.

Sänkningen av samfundsskatten är i detta ekonomiska läge en dåligt tajmad och riktad åtgärd. Finlands nuvarande samfundsskattesats är redan konkurrenskraftig i nordisk jämförelse. Företagens investeringar och tillväxt stärks inte effektivast genom en generell, bestående och dyr sänkning av skattesatsen, utan genom riktade åtgärder som ökar kompetensen, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten, investeringarna i den gröna omställningen, företagets vilja att växa och tillgången på arbetskraft. Regeringen motiverar sänkningen med dynamiska effekter, men vid uppföljningen av nettoutgiftsbanan syns sänkningens försvagande effekt på de offentliga finanserna omedelbart, medan eventuella tillväxteffekter är osäkra och realiserar först på längre sikt.

Betänkande FiUB 16/2026 rd

Reservation 1

Vi anser att regeringen inte samtidigt bör skära i välfärdsstatens grundläggande strukturer och genom lån finansiera skattesänkningar som gynnar höginkomsttagare och företag. För att stärka de offentliga finanserna krävs det också att inkomstunderlaget stärks och att beskattningen blir rättvisare. Enligt SDP:s linje kan skattebasen stärkas till exempel genom att se över beskattningen av utdelning från icke-noterade bolag, gallra bland skadliga skatteutgifter och bekämpa svart ekonomi. Genom dessa åtgärder kan de offentliga finanserna stärkas på ett sätt som är rättvisare och mer motiverat med tanke på tillväxten än de nedskärningar i den sociala tryggheten och servicen som regeringen valt.

Vi understryker att tillväxt och hållbara offentliga finanser inte är varandras motsatser. Det är nödvändigt att stärka de offentliga finanserna, men det måste ske på ett sätt som stöder sysselsättning, kompetens, produktivitet och investeringar. Regeringens linje gör tvärtom: den skär ner förutsättningarna för tillväxt och försvagar samtidigt de offentliga finanserna genom permanenta skattesänkningar.

I redogörelsen uppger regeringen att den bevakar läget och bedömer behovet av nya åtgärder hösten 2026. Det räcker inte. Regeringen vet redan nu att de nuvarande åtgärderna inte räcker till för att följa den korrigerande nettoutgiftsbanan efter 2026. Bedömningarna från rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken och finansministeriet visar att det finns en risk för avvikelser för 2027 och att den kumulativa avvikelsen för 2028 blir betydande. Regeringen måste korrigera sin linje proaktivt och inte först efter det att avvikelsen har uppstått.

Vi anser att en trovärdig finanspolitik förutsätter att regeringen återtar eller ersätter sina beslut som försvagar de offentliga finanserna, särskilt sänkningen av samfundsskatten. Regeringen måste lämna riksdagen ett trovärdigt paket som säkerställer att Finland inte avviker från den korrigerande nettoutgiftsbanan 2027. Detta kan göras genom ett rättvist finanspolitiskt paket som stöder tillväxten och stärker skattebasen.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

Reservationens förslag till ställningstagande

Riksdagen förutsätter att regeringen korrigerar sin finanspolitiska linje så att det 2027 inte uppstår någon avvikelse från den korrigerande nettoutgiftsbana som fastställts för Finland och att regeringen utan dröjsmål förelägger riksdagen åtgärder som stärker de offentliga finanserna och stöder tillväxten i detta avseende, inklusive återtagande av skattebeslut som försämrar de offentliga finanserna, särskilt sänkningen av samfundsskatten, eller ersättande av besluten med andra permanenta åtgärder som stärker de offentliga finanserna.

Betänkande FiUB 16/2026 rd
Reservation 1

Helsingfors 12.6.2026

Joona Räsänen sd
Seppo Eskelinen sd
Suna Kymäläinen sd
Aki Lindén sd
Pia Viitanen sd

Betänkande FiUB 16/2026 rd Reservation 2

Reservation 2 /cent

Motivering

Vi har inte råd med ett mellanår för anpassningen

Regeringen Orpos finanspolitik kommer att gå till historien för att arbetslösheten ökade till den högsta i hela EU och Finland hamnade i EU:s förfarande för alltför stora underskott. Att Finland hamnar i förfarandet innebär att EU-begränsningarna allt tydligare styr den nationella finanspolitiken.

Statsrådet har till riksdagen lämnat en redogörelse enligt lagen om skötseln av de offentliga finanserna gällande de åtgärder som statsrådet vidtagit med anledning av rådets beslut om Finlands alltför stora underskott. Den 20 januari 2026 beslutade rådet att underskottet i de offentliga finanserna var alltför stort. Rådet rekommenderade att nettotillväxten i de offentliga utgifterna begränsas till den fastställda nettoutgiftsbanan och att det alltför stora underskottet korrigeras senast 2028. Underskottet bör ligga under referensvärdet på 3 procent 2028.

Rådet fastställde en bana för ökningen av nettoutgifterna för 2026–2028, som enligt dess bedömning skulle leda till en korrigerings av underskottet. Den årliga ökningen av nettoutgifterna får inte överstiga 1,3 procent 2026, 1,5 procent 2027 och 1,8 procent 2028. Nettoutgiftsbanan ska övervakas på grundval av både den årliga och den kumulativa avvikelserna.

Den nationella undantagsklausulen ger Finland rätt att överskrida det maximala värdet av nettoutgiftssökningen med ett summa som motsvarar ökningen av försvarsutgifterna jämfört med 2021 års nivå, dock högst med 1,5 procent av BNP. Men försvarsutgifterna påverkar ändå underskottet, fastän de ger ett visst utrymme i nettoutgiftsbanan. Följaktligen kommer Finlands offentliga underskott att ligga långt över 3 procent 2027 och 2028 även om nettokostnadsbanan följs. Det sista året för den nuvarande undantagsklausulen för försvarsutgifter är 2028, så enligt den nuvarande situationen skulle de strängare kraven i EU:s regelverk återinföras 2029.

Regeln för nettoutgiftsbanan tillåter att de automatiska stabilisatorerna fungerar för att dämpa konjunktursvängningarna, men en diskretionär finanspolitisk lättnad påverkar nettoutgifterna och kan leda till att regeln överskrids. Många av dem som lämnat yttrande påpekar att det är oklart vad som avses i redogörelsen när ökningen av nettoutgifterna förklaras med högre arbetslöshet än väntat och de ökade förmånskostnaderna som följer av detta. Centern har dock också undrat varför regeringen inte överhuvudtaget har vidtagit beslutsamma åtgärder för att stärka sysselsättningen och minska arbetslösheten.

Anpassningsbehovet för 2028 stiger till 2,7 miljarder euro

Enligt lagen om skötseln av statsfinanserna ska Finland vidta åtgärder som motsvarar rådets rekommendationer eller har motsvarande effekter på de offentliga finanserna. Enligt finansministeriets bedömning kommer det att inträffa en avvikelse från den korrigerande nettoutgiftsbanan både 2027 och 2028, även med beaktande av försvarsundantagsklausulen.

Betänkande FiUB 16/2026 rd

Reservation 2

Dessutom kommer underskottet att ligga kvar på en nivå som klart överstiger 3 procent. Enligt finansministeriets prognos kommer underskottet 2028 fortfarande uppgå till 4,6 procent av BNP.

Det är möjligt att få tilläggstid för att korrigera det alltför stora underskottet om den korrigerande nettoutgiftsbanan har iakttagits. För att hålla sig till nettoutgiftsbanan för 2028 krävs det också att eventuella avvikelser som kan ha uppstått under 2027 korrigeras. Enligt finansministeriets bedömning kräver detta en anpassning på cirka 2,7 miljarder euro 2028.

I praktiken skulle den nya statsministern och regeringen som väljs efter nästa riksdagsval vara tvungna att genomföra en nettojustering av samma storlek som den statsminister Orpo uppnådde sammanlagt under åren 2023–2027 på mycket kort tid. Det akuta behovet av anpassning efter valet begränsar urvalet av beslut som kan förberedas och genomföras snabbt och som har tillräcklig effekt inom en omedelbar framtid.

I sitt yttrande konstaterar rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken att den regering som tillträder efter riksdagsvalet 2027 kommer att ha ett betydande ansvar för att korrigera Finlands alltför stora underskott till 2028 och för att uppnå en mer omfattande balans i de offentliga finanserna. I sitt yttrande har Näringslivets forskningsinstitut å sin sida påpekat att regeringens anpassningspaket netto är otillräckligt i förhållande till målet och behovet.

Därför finns det skäl att betrakta regeringen Orpos åtgärder som totalt ansvarslösa. Regeringen är själv på väg att bryta mot nettoutgiftsbanan 2027 och ännu tydligare 2028.

Undvik att fatta beslut som bryter mot nettoutgiftsbanan

Av de sakkunniga som utskottet hörde framhöll Finlands Bank i sitt yttrande att man bör undvika risken för att den korrigerande nettoutgiftsbanan överskrids. Enligt Finlands Bank skulle detta kräva ytterligare åtgärder på cirka 600 miljoner euro för 2027.

Banken påpekar också att finanspolitiken kommer att bli mer expansiv 2027 på grund av skattesänkningarna, och att en stramare finanspolitik därför är motiverad både på grund av EDP-förfarandet och det stora behovet av anpassning på längre sikt.

Banken påpekar dessutom att redogörelsen endast presenterar åtgärder som anpassar utgifterna, även om skatteåtgärder och utgiftsökningar också påverkar beräkningen av nettoutgifterna. Det hade därför varit lämpligt att utvidga granskningen och göra den mer transparent. Det bör också noteras att utgifterna för investeringsprogrammet inverkar oavsett hur de finansieras. I sitt yttrande påpekar också Rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken att regeringen under sin mandatperiod dessutom har vidtagit åtgärder som ökar nettoutgiftsnivån, vilket förbigås i redogörelsen.

Trots att regeringen endast ser ramarna för statsfinanserna ur utgiftssynvinkel måste även skattebesluten beaktas i EU:s nettoutgiftsbana.

Enligt Finlands Bank är det svårt att motivera en mer expansiv finanspolitik 2027. Statsrådet bedömde att kommissionen i sin samlade bedömning skulle beakta den förändrade ekonomiska

Betänkande FiUB 16/2026 rd

Reservation 2

situationen och den högre inflationen till följd av krisen i Mellanöstern. Finlands Bank påpekar dock att läget i Mellanöstern inte nödvändigtvis kommer att påverka den ekonomiska tillväxten 2027 och att dess inverkan på inflationen i Finland kan bli begränsad om krisen inte drar ut på tiden. Dessutom bygger de finanspolitiska lättnaderna på beslut som fattades före krisen.

Frågan är varför regeringen inte agerar aktivt utan tittar på och bevakar läget och förbereder sig på att förklara för kommissionen varför Finland inte kunde hålla sig till nettoutgiftsbanan.

Centern ser det inte som tillräckligt att majoriteten i utskottet nöjer sig med att den nuvarande regeringen bara bevakar läget noga och med beaktande av konjunkturläget bedömer behovet och möjligheten att vidta nya korrigerande åtgärder hösten 2026.

Enligt Finlands Bank är en konsekvent men gradvis anpassning en lämplig strategi när anpassningsbehovet är stort. När det gäller 2027 är det viktigt att sträva efter att följa korrigeringsbanan med beaktande av undantaget för försvarsutgifter, så att det inte blir nödvändigt att göra en alltför stor anpassning på en gång under de följande åren.

Också Näringslivets forskningsinstitut påpekar i sitt yttrande att eftersom man har förberett sig inför vårens ramförhandlingar under en tid då den nya finanspolitiska lagstiftningen och den parlamentariska överenskommelsen har varit i kraft, hade det varit på sin plats att regeringen ställer om siktet bortom den nuvarande regeringsperioden och agerar i enlighet med den finanspolitiska lag den föreslagit och den parlamentariska överenskommelsen.

Sänkningen av samfundsskatten gör det svårare att följa EU:s nettoutgiftsbana

En av de viktigaste frågorna är sänkningen av samfundsskatten, som är ett tydligt exempel på hur regeringen genom sina egna åtgärder försvagar balansen i de offentliga finanserna. Enligt Finlands Bank skulle den ytterligare anpassning som krävs 2027 uppgå till cirka 0,2 procent av BNP, dvs. till cirka 600 miljoner euro. Skattesänkningen kommer statistiskt sett att leda till ett skattebortfall på drygt 800 miljoner euro 2027.

I regeringens lagförslag om samfundsskatt, som varit på remiss, konstateras att de bedömningar som presenteras i forskningslitteraturen när det gäller de långsiktiga dynamiska effekterna av en skattesänkning varierar avsevärt. I utkastet uppskattas att självfinansieringsgraden för skattelättnaden är endast cirka 34–46 procent, även på lång sikt, vilket innebär att den endast delvis är självfinansierad. Finansministeriet motiverar inte varför uppskattningen av självfinansieringsgraden har sjunkit betydligt jämfört med ministeriets tidigare uppskattning.

Självfinansieringsgraden är dock inte avgörande för nettoutgiftsbanan. I förfarandet vid alltför stora underskott bedöms nämligen förändringar i utgifter och inkomster som direkt kontrolleras av regeringen. Förlusten av skatteintäkter till följd av sänkningen av samfundsskatten är omedelbar och de potentiella dynamiska effekterna av åtgärderna beaktas i allmänhet inte alls vid beräkningen av utgifterna i nettoutgiftsbanan. Sänkningen av samfundsskatten gör det därför betydligt svårare att följa nettoutgiftsbanan.

Betänkande FiUB 16/2026 rd **Reservation 2**

Eftersom förfarandet vid alltför stora underskott kräver att vi följer en nettoutgiftsbana, innebär en ökning som med hjälp av skattesänkningar görs i de nettoutgifter som ska granskas av EU att motsvarande utgiftsnedskärningar eller skärpningar av andra skatter krävs. Det vore mycket enklare, inte minst av tidsskäl, att avstå från sänkningen av samfundsskatten. Samtidigt skulle regeringen kunna höja ambitionsnivån för anpassningen redan för 2027.

Orpos regering kommer nämligen bara att uppnå en nettojustering på cirka 2,8 miljarder euro vid slutet av valperioden. Detta kan jämföras med det uppskattade behovet av en nettojustering på 8–11 miljarder euro under nästa valperiod, som är en följd av skuldankaret. Behovet för nästa valperiod kommer att uppdateras i slutet av året.

Avslutningsvis

Centern anser att senast när EU placerade Finland i ekonomisk observationsklass borde regeringen ha vaknat till och insett att man inte kan genomföra miljardåtgärder som försvagar den offentliga ekonomin och som inte ens har tillräckliga reella tillväxteffekter. Och beslut som försvagar de offentliga finanserna bör inte fattas utan att de kompenseras fullt ut av andra beslut som stärker de offentliga finanserna.

Centern är besviken över att regeringen trots sina löften har försummat konsolideringen av de offentliga finanserna, vilket har lett till att Finland har hamnat i EU:s observationsklass. Nu hotar regeringen dessutom att som en följd av sin diskretionära politik försätta Finland i en situation där gränserna för nettoutgiftsbanan kan komma att överskridas från och med 2027.

På grund av regeringens slappa och oansvariga agerande kommer trycket på anpassningar att bli stort genast i början av nästa valperiod, vilket kommer att begränsa den tillträdande regeringens tillgängliga verktyg.

Centern godkänner inte den av Samlingspartiet och Sannfinländarna ledda regeringens avsikt att hålla ett valår utan anpassningsåtgärder.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

Reservationens förslag till ställningstagande

Riksdagen förutsätter att regeringen under höstsessionen 2026 bereder och lämnar riksdagen de nödvändiga propositioner genom vilka regeringen vidtar korrigerande åtgärder för att Finland säkert ska hålla sig på nettoutgiftsbanan enligt förfarandet vid alltför stora underskott 2027 och att regeringen samtidigt underlättar det stora anpassningsbehovet 2028.

Betänkande FiUB 16/2026 rd
Reservation 2

Helsingfors 12.6.2026

Hannu Hoskonen cent
Eeva Kalli cent

Betänkande FiUB 16/2026 rd Reservation 3

Reservation 3 /gröna

Motivering

Förfarandet vid alltför stora underskott är ett bevis på regeringens misslyckade finanspolitik

Regeringen har under hela valperioden motiverat sina finanspolitiska val med att stabilisera skuldkvoten, stärka sysselsättningen och påskynda tillväxten. Regeringen har enligt redogörelsen anpassat den offentliga ekonomin direkt med över 6,5 miljarder euro. I den kompletterande utredning som finansministeriet lämnat till finansutskottet i samband med behandlingen av planen för de offentliga finanserna uppskattas nettojusteringen dock uppgå till endast cirka 2,8 miljarder euro på 2027 års nivå. Trots omfattande anpassningsåtgärder har Finland hamnat i ett förfarande vid alltför stora underskott. Enligt redogörelsen riskerar den offentliga skulden att stiga till nästan 100 procent av bruttonationalprodukten före slutet av decenniet, och underskottet i statsbudgeten väntas då vara uppe i mer än 17 miljarder euro.

Kommissionen har förutsatt att Finland begränsar ökningen av de offentliga utgifterna och korrigerar det alltför stora underskottet senast 2028. Enligt redogörelsen finns det en risk för att Finland avviker från den korrigerande nettoutgiftsbanan redan 2027. Regeringens misslyckade finanspolitik riskerar därmed att flytta över en betydande ytterligare anpassningsbörda på nästa valperiod.

Regeringens skattepolitik försämrar balansen i de offentliga finanserna

Regeringens skattepolitik är ett av de främsta elementen i dess inkonsekventa ekonomiska linje. Regeringen motiverar de hårda nedskärningarna med den svåra situationen i den offentliga ekonomin, men har samtidigt fattat beslut som försvagar inkomstunderlaget. Särskilt problematiskt är regeringens beslut att sänka samfundsskattesatsen till 18 procent från och med 2027. Beslutet innebär en omedelbar försämring av de offentliga finanserna med 830 miljoner euro. De effekter på tillväxt och sysselsättning som regeringen har lagt fram som argument är osäkra och kommer i bästa fall uppstå först efter en viss tid. Om regeringen tar stabiliseringen av skuldkvoten och underskottsförfarandet på allvar, kommer den att avstå från att sänka samfundsskatten.

Att avstå från sänkningen skulle vara en åtgärd av betydande omfattning för att åtgärda den avvikelse från den korrigerande nettoutgiftsbanan 2027 som beskrivs i redogörelsen, även om utfallet också är beroende av andra delar av den ekonomiska utvecklingen och de offentliga finanserna.

Ur ett finanspolitiskt perspektiv är regeringens linje motsägelsefull: man godkänner omedelbara säkra skattebortfall, men föreslår osäkra framtida fördelar som motvikt. I en situation där Finland omfattas av förfarandet vid alltför stora underskott, skuldkvoten fortsätter att öka och nya anpassningsbehov hotar att uppstå under de kommande åren, finns det ingen hållbar motivering för skattesänkningar som försvagar de offentliga finanserna. En ansvarsfull skattepolitik skulle

Betänkande FiUB 16/2026 rd

Reservation 3

stärka skattebasen, öka styrningen mot minskade utsläpp och minskad överkonsumtion av naturresurser samt trygga finansieringen av välfärdsstaten på ett rättvist sätt.

Underskottsförfarandet får inte leda till att den misslyckade nedskärningspolitiken fortsätter

Förfarandet vid alltför stora underskott ger inte någon anledning att fortsätta med samma kortsiktiga och resultatlösa nedskärningspolitik. Regeringens nedskärningar har bland annat riktats mot social trygghet, social- och hälsovårdstjänster, organisationers förebyggande arbete, kommuner, utbildning och myndigheters funktionsförmåga. Det handlar inte bara om utgifter här, utan om grunden för samhällsfunktionerna, sysselsättning, kompetens, produktivitet, säkerhet och långsiktig hållbarhet i de offentliga finanserna. Kortsiktiga besparingar kan leda till högre kostnader i framtiden om de ökar fattigdomen, behovet av tjänster, utanförskapet, kompetensbristen, handläggningstiderna eller förseningarna i investeringarna.

Vårt gröna alternativ skulle stärka de offentliga finanserna på ett hållbart sätt

De gröna anser att de offentliga finanserna måste stärkas mer rättvist och långsiktigt än vad regeringen har föreslagit. Det är inte möjligt att uppnå en hållbar balans i de offentliga finanserna om man samtidigt försvagar skattebasen och skär ned på de strukturer som skapar sysselsättning, produktivitet, kompetens, investeringar och människors funktionsförmåga. Det gröna alternativet skulle bland annat bygga på en förstärkning av skattebasen, en minskning av miljöskadliga subventioner, en beskattning som minskar utsläppen och överkonsumtionen av naturresurser, en reform av beskattningen av utdelningar samt en minskning av de omotiverade skillnaderna mellan beskattningen av förvärvsinkomster och kapitalinkomster. De gröna har också föreslagit en tillfällig försvarsskatt för att hantera trycket på ökade försvarsutgifter.

Den finanspolitiska hållbarheten kommer också att stärkas genom att förbättra förutsättningarna för tillväxt. Detta kräver långsiktiga satsningar på utbildning, forskning, utveckling och innovation, att hinder för arbetskraftsinvandring undanröjs, att investeringar i den gröna omställningen påskyndas och att förebyggande tjänster och myndigheters handlingsförmåga tryggas. En hållbar ekonomisk politik minskar de ekonomiska obalanserna på ett hållbart och långsiktigt sätt i stället för att skjuta kostnaderna på framtiden.

Finland måste aktivt påverka tolkningen av EU:s finanspolitiska regler

Finland bör bedriva en ansvarsfull finanspolitik och korrigera det alltför stora underskottet på ett trovärdigt sätt och inom en trovärdig tidsram. Samtidigt måste Finland aktivt påverka tolkningen av EU:s finanspolitiska regler så att det exceptionella säkerhetsläget, ökningen av försvarsutgifterna, hanteringen av den ekologiska krisen och beredskapen, utfasningen av fossila bränslen och stärkandet av Europas konkurrenskraft beaktas fullt ut. Enligt redogörelsen kommer Finland att få dra nytta av hela flexibiliteten i försvarsundantagsklausulen under förfarandet vid alltför stora underskott. Denna möjlighet måste tas till vara fullt ut.

Finland bör dessutom ansöka om den tillfälliga och begränsade ytterligare flexibilitet som kommissionen möjliggör för åtgärder som stärker energiresiliensen. Enligt kommissionens riktlinjer kommer medlemsstaterna på begäran kunna ansöka om en utvidgning av

Betänkande FiUB 16/2026 rd

Reservation 3

tillämpningsområdet för försvarsundantagsklausulen till att omfatta åtgärder som vidtagits från och med februari 2026, minskar beroendet av importerade fossila bränslen och stärker Europas säkerhet och krisberedskap. För Finlands del bör denna flexibilitet inriktas på ren inhemsk energi, energieffektivitet, flexibilitet i elsystemet, lagring, nät och minskad användning av fossila bränslen.

Genom att göra detta skulle regeringen erkänna att vissa investeringar samtidigt stärker säkerheten, försörjningstryggheten, konkurrenskraften, uppnåendet av klimatmålen och långsiktig hållbarhet i de offentliga finanserna. Finland bör inte nöja sig med att passivt anpassa sin ekonomiska politik till en snäv tolkning av reglerna, utan aktivt söka alla sådana flexibiliteter som stöder hållbar tillväxt och minskar framtida kostnader.

Avslutningsvis

Förfarandet vid alltför stora underskott visar att regeringens ekonomiska politik inte har uppnått sina huvudmål. Det är nödvändigt att stärka de offentliga finanserna, men det får inte ske på ett sätt som undergräver skattebasen, ökar ojämlikheten, skär ned på förutsättningarna för framtida tillväxt eller skjuter kostnaderna på framtiden. Finland behöver en ekonomisk politik som stärker de offentliga finanserna på ett rättvist sätt, ökar den hållbara tillväxten, tryggar välfärdsstatens grund och aktivt utnyttjar det handlingsutrymme som EU-reglerna ger för investeringar i försvar, energiresiliens och grön omställning.

Förslag

Jag föreslår

att riksdagen godkänner följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

Reservationens förslag till ställningstagande

- 1. Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål vidtar åtgärder för att korrigera sin finanspolitik så att den stöder en långsiktig, rättvis och miljömässigt hållbar förstärkning av de offentliga finanserna.*
- 2. Riksdagen förutsätter att regeringen avstår från den sänkning av samfundsskatten som avsevärt försämrar de offentliga finanserna och som bygger på överoptimistiska konsekvensbedömningar och att regeringen lägger fram de nödvändiga propositionerna till riksdagen för att beskattningen ska kunna reformeras på ett sätt som manar konsumenterna och företagen till utsläppsnåla lösningar som stoppar överkonsumtionen och som säkerställer finansieringen av välfärdsstaten på ett rättvist sätt.*
- 3. Riksdagen förutsätter att regeringen driver på en förlängning av försvarsundantaget i EU:s finanspolitiska regler efter 2028 och bereder de lösningar som krävs för att finansiera ökade försvarsutgifter utan att äventyra den övergripande säkerheten eller välfärdsstatens kritiska funktioner såsom utbildning, grundtrygghet samt social- och hälsovård.*

Betänkande FiUB 16/2026 rd
Reservation 3

4. Riksdagen förutsätter att regeringen hos kommissionen ansöker om ytterligare nationell flexibilitet för åtgärder som stärker energiresiliensen.

Helsingfors 12.6.2026

Saara Hyrkkö gröna

Betänkande FiUB 16/2026 rd Reservation 4

Reservation 4 /vänst

Motivering

Statsrådets redogörelse om korrigerings av det alltför stora underskottet avses vara en redogörelse för de åtgärder som regeringen har vidtagit på grund av rådets beslut om Finlands alltför stora underskott. Rapporten ger dock inte en fullständig bild av regeringens nettoanpassningar och nämner inte ens de skattesänkningar som den har genomfört och som undergräver de offentliga finansernas inkomstunderlag. Redogörelsen fortsätter också på regeringens motsägelsefulla linje i förhållande till EU:s finanspolitiska regler – samtidigt som den själv söker flexibilitet i tolkningen av reglerna, försöker den binda nästa regering till en så strikt tolkning av reglerna som möjligt.

I detta skede av regeringsperioden är det tydligt att regeringen har misslyckats med alla sina viktigaste finanspolitiska mål. Regeringen lovade att förbättra finländarnas levnadsstandard, öka sysselsättningen med 100 000 sysselsatta, stoppa skuldkvotens tillväxt och pressa ner det offentliga underskottet till högst -1 procent av bruttonationalprodukten fram till 2027. I stället har fattigdom, ojämlikhet och hemlöshet ökat under den här regeringsperioden. Finland har också, förutom EU:s förfarande vid alltför stora underskott, hamnat på den sociala utvecklingens observationsklass, främst på grund av den ökande arbetslösheten. Finland har den värsta arbetslöshetskrisen i hela EU, och sysselsättningen har också sjunkit med 2,5 procentenheter under denna regeringsperiod. Underskottet i de offentliga finanserna förväntas uppgå till cirka 4,6 procent av BNP 2027, och skuldkvoten kommer snart att överstiga 90 procent.

Högerregeringen har förlängt och fördjupat lågkonjunkturen med sina nedskärningar

Bakgrunden till skuldsättningsutvecklingen i Finlands offentliga finanser är i synnerhet den svaga ekonomiska tillväxten. Regeringen Orpos åtstramande finanspolitik förklarar till viss del den svaga utvecklingen av den privata konsumtionsefterfrågan. Regeringens finanspolitik var särskilt stram 2025. Under 2025 försenade den åtstramande finanspolitiken återhämtningen. Genom att rikta sina nedskärningar särskilt mot låginkomsttagare har regeringen förlängt och fördjupat den lågkonjunktur som råder i Finlands ekonomi. Dessutom har nedskärningarna i de sociala trygghetssystemen och det ständiga pratet om framtida nedskärningar gjort konsumenterna försiktiga, så att även de som har ett arbete inte vågar konsumera. Exempelvis Internationella valutafonden har i sina undersökningar noterat att anpassningen av finanspolitiken i genomsnitt inte på något sätt påverkar den offentliga skuldkvoten. Det beror främst på att anpassningsåtgärderna ofta infaller i ett dåligt konjunkturläge. Nedskärningar som görs under perioder med svag tillväxt kan påverka totalproduktionen till och med så mycket att skuldkvoten ökar. Så verkar det ha hänt också i Finland under innevarande regeringsperiod.

Redogörelsen ger en missvisande bild av skattepolitikens roll i anpassningen

Även om regeringen har motiverat sina nedskärningar med behovet av att bryta den offentliga skuldsättningen och minska underskotten, har den samtidigt fattat skattebeslut som försvagar inkomstunderlaget. Den planerade sänkningen av samfundsskatten 2027 kommer att minska

Betänkande FiUB 16/2026 rd

Reservation 4

skatteintäkterna med cirka 800 miljoner euro per år. Detta beslut, som är av stor betydelse för de offentliga finansernas hållbarhet, nämns inte ens i regeringens redogörelse. Därför ger redogörelsen inte en fullständig bild av effekterna av regeringens politik på de offentliga finanserna. Som professor Roope Uusitalo påpekar i sitt yttrande ökar besluten i ramförhandlingarna våren 2025, inklusive sänkningen av samfundsskatten, Finlands nettokostnader med full tyngd. Det är också värt att notera att Europeiska kommissionen har konstaterat att sänkningen av samfundsskatten är en relativt dyr och ineffektiv tillväxtåtgärd.

Redogörelsen ger också en missvisande bild av beskattning som en anpassningsåtgärd i allmänhet, vilket inte överensstämmer med forskningsresultaten eller den ekonomiska konsensus i frågan. I redogörelsen står det: "I och med att den totala skattegraden är en av de högsta i världen störs den ekonomiska utvecklingen mindre av anpassningen av de offentliga finanserna då den genomförs genom att dämpa ökningen av utgifterna." Professor Roope Uusitalo anser att detta påstående överdriver skadligheten av beskattning. I en litteraturöversikt från Europeiska kommissionen konstateras att skattehöjningar har en *mindre* skadlig multiplikatoreffekt på ekonomin än utgiftsnedskärningar. I kommissionens översikt är den finanspolitiska multiplikatorn för skattehöjningar den lägsta av alla jämfört med andra åtgärder och anpassningsåtgärder i genomsnitt.

Multiplikatoreffekten av olika anpassningsåtgärder är kopplad till marginell konsumtionsbenägenhet. Särskilt när skatteåtgärderna riktar sig till de högsta inkomsttagarna är deras negativa inverkan på efterfrågan begränsad. Nedskärningar som drabbar låginkomsttagare påverkar däremot efterfrågan mycket mer eftersom låginkomsttagare spenderar nästan hela sin inkomst. Den svaga privata konsumtionsefterfrågan har varit en av de största bromsklossarna för den ekonomiska tillväxten i Finland under de senaste åren. Även mot denna bakgrund är formuleringen i redogörelsen om beskattning som ett anpassningsverktyg vilseledande.

Styrsystemet för statsfinanserna måste reformeras så att det blir förenligt med EU:s finanspolitiska styrning

Det nuvarande ramsystemet syftar inte i första hand till balans i de offentliga finanserna, utan till en minskning av utgifterna. Ramsystemet bör ses över så att utgifter och inkomster behandlas symmetriskt. Ett sådant system skulle också vara mer förenligt med EU:s finanspolitiska ramverk och nettoutgiftsgranskning.

Det nuvarande ramsystemets legitimitet och trovärdighet lider av att det inom systemet är möjligt att göra skattelättnader i miljardklassen, såsom den planerade samfundsskattelättnaden för 2027, men inte ramöverskridningar med några miljoner euro på utgiftssidan. Förfarandet leder till nedskärningar och till att ramen kringgås genom skattelättnader i situationer där utgiftsökningar är samhällsekonomiskt mer motiverade än skatteändringar.

Regeringens inställning till EU:s finanspolitiska regler är motsägelsefull

Regeringens egna åtgärder och samspelet med kommissionen visar att genomförandet av EU-reglerna faktiskt har blivit en förhandlingsprocess. Därför är det märkligt att en regering som själv

Betänkande FiUB 16/2026 rd

Reservation 4

har efterlyst flexibilitet i EU-kraven försöker binda nästa regering till en så strikt tolkning av EU-reglerna som möjligt. Ännu mer anmärkningsvärt är att de andra partierna har gått med på det.

Regeringen Orpo utarbetade sin första nationella medelfristiga finanspolitiska och strukturella plan för perioden 2025–2028 hösten 2024. I denna plan på medellång sikt tog regeringen vara på nästan alla möjligheter att minska EU:s anpassningskrav: förlängning av anpassningsperioden till sju år, den nationella undantagsklausulen och en justering av prognosen för den potentiella produktionen. På så sätt kunde EU:s anpassningskrav minskas från 15 miljarder euro till 9 miljarder euro. Det är också värt att notera att regeringens faktiska nettoanpassningar ligger långt under dessa 9 miljarder euro. Enligt finansministeriets utredning kommer regeringens nettoanpassning att uppgå till 2,8 miljarder euro på 2027 års nivå.

Även i denna redogörelse söker regeringen aktivt flexibilitet och försöker påverka tolkningen av EU-reglerna. Regeringen vädjar nämligen till kommissionen att i den övergripande bedömningen av huruvida den har vidtagit effektiva åtgärder beakta "det förändrade ekonomiska läget till följd av krisen i Mellanöstern och inflationen som stiger högre än vad tidigare uppskattats". Europeiska kommissionen har därför dragit slutsatsen att Finland har vidtagit effektiva åtgärder. Som finansministeriet förklarar i sin kompletterande utredning till utskottet är kommissionens övergripande bedömning inte mekanisk, utan tar vid behov också hänsyn till förmildrande faktorer, såsom betydande inflationstendenser och exceptionella omständigheter.

Vänsterförbundet anser att man inte bör skapa ännu strängare nationell tilläggsreglering utöver de stränga EU-reglerna. De andra partierna har redan preliminärt kommit överens om anpassningar på 8–11 miljarder euro för nästa valperiod, fastän kommissionens referensbana för nästa valperiod ännu inte är känd. I stället anser vi att regeringarna måste ha möjlighet att anpassa finanspolitiken till ekonomins, samhällets och jordens bärkraft. Det måste vara möjligt att ta hänsyn till konjunkturläget, sysselsättningen, en rättvis omställning, människors försörjning och hållbara tjänster.

Vi får inte förstöra välfärdsstaten i namn av EU:s finanspolitiska regler. Det är inte säkert att man i alla situationer kan uppfylla de stränga EU-kraven, och även EU-kraven och tolkningarna av dem kan förändras. Finland måste agera aktivt för att få till stånd en förnuftig flexibilitet i tolkningen av reglerna. Till exempel är det troligt att undantagsklausulen för försvaret förlängs i den rådande geopolitiska situationen. Finland bör aktivt föreslå att klausulen förlängs och omarbetas. Om statens ARA-garantier omstruktureras och statistikföringspraxis för lånen ändras till följd av detta kommer det också att påverka den takt i vilken skuldkvoten måste minska enligt EU:s krav.

Kommissionen har nyligen infört flexibilitet i EU:s finanspolitiska regler för att hjälpa medlemsstaterna att hantera energikrisen till följd av kriget i Iran. Detta är bara det senaste exemplet på att EU:s finanspolitiska regler är en institution vars praxis och tolkningar utvecklas över tid och som kan anpassas till exceptionella omständigheter. Finland bör förhandla med kommissionen om flexibilitet för att göra anpassningskraven för nästa valperiod rimligare.

Betänkande FiUB 16/2026 rd Reservation 4

Sammanfattning

Sammanfattningsvis verkar regeringens oro över underskottet i de offentliga finanserna och skuldsättningen samt EU-reglerna vara selektiv. När den offentliga skuldsättningen eller EU-reglerna kan användas för att motivera nedskärningar i välfärdsstaten eller för att binda nästa regerings händer verkar de ha betydelse för regeringen. Å andra sidan, när regeringen vill undergräva de offentliga finansernas inkomstunderlag genom att sänka skatten för de rika eller för företagen, verkar deras betydelse vara relativt liten. Det här framgår framför allt av att regeringen inte ens ansåg det nödvändigt att nämna de genomförda skattesänkningarna i sin redogörelse om korrigeringen av underskottet.

Förslag

Jag föreslår

att riksdagen godkänner följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

Reservationens förslag till ställningstagande

- 1. Riksdagen förutsätter att regeringen ändrar sin skattepolitik som gynnar höginkomsttagare och storföretag, att regeringen drar tillbaka planerna på att sänka samfundsskatten, och tryggar välfärdsstatens inkomstunderlag.*
- 2. Riksdagen förutsätter att regeringen reformerar styrsystemet för statsfinanserna så att det beaktar statens inkomster och utgifter symmetriskt, möjliggör en mer flexibel finanspolitik anpassad till rådande läge och är mer förenligt med EU:s finanspolitiska styrning.*
- 3. Riksdagen förutsätter att regeringen aktivt verkar för att EU:s finanspolitiska regler på ett förnuftigt sätt får en mer flexibel tolkning och så att finanspolitiken kan anpassas till den rådande konjunkturen och den samhälleliga situationen.*
- 4. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar snabba och tillräckligt omfattande åtgärder mot arbetslöshetskrisen, som orsakar mänskligt lidande och försämrar de offentliga finanserna.*

Helsingfors 12.6.2026

Hanna Sarkkinen vänst